

Jürgen Ligi
Rahandusminister

23.09.2026

ARUPÄRIMINE

Kütusehindade kallinemisest tingitud täiendav käibemaksu laekumine

Kütusehinnad on Eestis tõusnud rekordilisele tasemele, suurendades märkimisväärselt nii inimeste igapäevaseid kulusid kui ka ettevõtete tegevuskulusid. Diislikütuse liitrihind on tõusnud kuue kuu madalaimalt tasemelt 1,683 eurolt 2,239 euron. See tähendab ligikaudu 33-protsendilist hinnatõusu ehk 55,6 senti rohkem iga tangitud liitri eest. Kütusehinna järsk kallinemine mõjutab otseselt transpordi-, põllumajandus-, ehitus- ja logistikaettevõtteid, kuid kandub kõrgemate hindade kaudu üle ka teistele kaupadele ja teenustele.

Samal ajal kui Läti ja mitmed teised riigid otsivad võimalusi rekordiliste kütusehindade mõju leevendamiseks, on Eesti valitsus teatanud, et kütuseaktsiisi langetamist ei kavandata. Rahandusministeeriumi hinnangul aitab kõrgem kütusehind nõudlust väiksema pakkumisega tasakaalustada ning aktsiisimäära ei ole mõistlik kasutada iga maailmaturu hinnaliikumise kompenseerimiseks. Samuti on ministeerium juhtinud tähelepanu sellele, et aktsiisi vähendamine ei pruugi täies ulatuses jõuda tarbijani, sest tanklahinda mõjutavad lisaks maksudele maailmaturu hinnad, ettevõtete marginaalid ja konkurentsiolukord.

Rahandusministeerium on väitnud, et kütusehinna tõus ei tähenda automaatselt käibemaksutulu suurenemist, kuna kallima kütuse tõttu võib tarbimine väheneda ning ettevõtetel on võimalik tasutud sisendkäibemaks maha arvata. Ministeeriumi avaldatud andmetel oli mootorikütuste lõpptarbimiselt saadav käibemaksutulu nii 2025. aastal kui ka 2026. aasta esimesel poolel suurusjärgus 60 miljonit eurot. Selline üldistatud hinnang ei anna aga vastust põhiküsimusele: kui palju erineb kütuselt tegelikult laekuv käibemaksutulu summast, millega arvestati 2026. aasta riigieelarve koostamisel?

Käibemaksu suurus sõltub otseselt kauba maksueelsest hinnast. Kui diislikütuse liiter maksis 1,683 eurot, sisaldas selle hind ligikaudu 33 senti käibemaksu. Kui liitrihind on 2,239 eurot, sisaldab see ligikaudu 43 senti käibemaksu. Seega suureneb samas mahus kütuse müümisel riigile laekuv käibemaks ligikaudu 10 senti võrra iga liitri kohta. Kuna Eestis müüakse aastas sadu miljoneid liitreid mootorikütuseid, võib isegi tarbimise mõningase vähenemise korral olla mõju riigieelarvele märkimisväärne.

Avalikkusele ei ole teada, millise keskmise kütusehinna, müügi mahu ja tarbimiskäitumisega arvestati riigieelarve käibemaksulaekumise prognoosi koostamisel. Seetõttu ei ole võimalik hinnata, kas ja millises ulatuses teenib riik rekordiliste kütusehindade tõttu prognoositust rohkem

maksutulul. Üksnes eri aastate või poolaastate käibemaksulaekumise üldsummade võrdlemine ei asenda analüüsi, mis näitaks tegeliku laekumise erinevust riigieelarves prognoositust.

Kui valitsus leiab, et ajutine aktsiisilangetus tooks kaasa riigieelarvele lubamatu tulukaotuse, peab Rahandusministeerium samal ajal avalikult ja kontrollitavalt selgitama, kui suur on kõrgete kütusehindade tõttu tekkiv täiendav käibemaksulaekumine. Samuti tuleb hinnata, kas vähemalt osa prognoosimata maksutulust oleks võimalik kasutada kütusehinna tõusu mõju leevendamiseks, eelkõige nende inimeste ja ettevõtete puhul, keda hinnatõus kõige tugevamalt puudutab.

Lähtudes eeltoodust palume Teil vastata Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 139 alusel järgmistele küsimustele.

1. Millist bensiini ja diislikütuse keskmist jaehinda kasutati 2026. aasta riigieelarve käibemaksulaekumise prognoosimisel?
2. Kui suur käibemaksulaekumine prognoositi mootorikütuste müügilt?
3. Kui palju on riik saanud kallinenud kütuse tõttu prognoositust rohkem käibemaksu?
4. Milline on Rahandusministeeriumi värske prognoos täiendava käibemaksu laekumise kohta aasta lõikes?
5. Kui palju on kõrge hind vähendanud müügimahtu ning kuidas mõjutab see käibemaksu- ja aktsiisilaekumist?
6. Kas valitsus on analüüsinud ajutist diislikütuse ja bensiini aktsiisi vähendamist?
7. Milline oleks näiteks 5-, 10- või 15-sendise aktsiisilangetuse mõju jaehinnale ja riigieelarvele?
8. Kas kõrgemast käibemaksulaekumisest oleks võimalik katta ajutise aktsiisilangetuse eelarvemõju?
9. Milliseid teiste Euroopa riikide kasutatud leevendusmeetmeid on Rahandusministeerium analüüsinud?

Lugupidamisega

1. Boris Molder
2. Lalle Grünthal
3. Ehn Eesmaa
4. JAAANUS KARE LAIO
5. Joonas Vahgi
6. Kristi Saarpuu
7. Leo Kihvli
8. Andre Haminog
9. Ester Kauri Kauri

10. Besti Kili 